

INFORMILO 2

FEBRUARO 2015 Kol.358/31

XX
Enhavo: Gepatra lingvo, Inf. Festivalo Jülich, Elsendilo,
Moskva tranoktejo, Mallongaj mesaĝoj, K. Kraft
XX

La gepatra lingvo restas engravurita

La gepatra lingvo postlasas en la cerbo neforviŝeblajn spurojn. Tion povis pruvi esploristoj per ekzemplo de infanoj naskitaj en Ĉinio proksimume unu jaraj adoptitaj de francoj. Kvankam la infanoj post la adopto nek aŭdis nek parolis la ĉinan, la cerbo de eĉ 17-jaruloj ankoraŭ reagis al la lingvo.

La studaĵo liveras la pruvon, ke nia cerbo konsideras kelkajn interligojn tiel valoraj, ke tiuj interligoj ne estas "superskribataj" per pli postaj impresoj. Tiel la psikologino Lara Pierce de la universitato en Montrealo kaj ŝiaj kolegoj interpretas siajn rezultojn. Tamen restas ankoraŭ malklare, kiel la cerbo plenumas tion.

"Kion Johaneto ne lernas, tion neniam plu lernos Johano", diras malnova germana proverbo kaj la neŭrologio liveras la videblan pruvon por tio. Parto de la eldiro ja jam estis konsiderata kiel science pruvita, nome, ke la juna cerbo estas aparte lernema. Tio estas precipe trafa ĉe infanoj dum la unuaj monatoj kaj kelkajn jarojn post la naskiĝo. Neŭrologoj parolas en tiu kazo pri "optimuma periodo", ĉar la cerbo disponas pri impresiĝemo, kio ebligas tre efikan prilaboradon de mediaj impresoj.

Oni scias jam, ke la gepatra lingvo jam tre frue postlasas spurojn en la cerbo. La infanoj lernas distingi ĝian sonon de la sono de aliaj lingvoj – kio

jam dum la unua vivojaro estas grava bazo por poste povi lerni vortojn kaj strukturojn. Estis tamen disputo pri tio, kio okazas, se infanoj post tiu unua vivojaro, kun ricevita lingva bazo, sed kun mankanta enprofundiĝo – estas prenataj el sia lingva medio.

Dum unuj asertis, ke la fruaj interligoj estas "superskribataj" per postaj impresoj, la aliaj havis la tezon, ke tiuj interligoj restas konservitaj – kvankam neaktivaj.

La kanadaj esploristoj subtenas per sia studaĵo nun la duan tezon. Por la studaĵo ili invitis tri grupojn da testpersonoj, kiuj aĝis inter 9 kaj 17 jaroj. 21 testpersonoj estis adoptitaj en la aĝo de averaĝe 12,6 monatoj kaj parolis ekde tiu momento nur la francan. Iomete pli malgranda grupo edukiĝis dulingve ĉine-france, kaj la tria grupo konsistis el nur francparolantaj infanoj kaj gejunuloj.

La esploristoj sonigis al ĉiuj tri grupoj ĉinajn vortojn kaj registris la reagojn de la cerbo samtempe per magnet-resona tomografio (MRT). Montriĝis, ke ĉe tiuj infanoj kaj gejunuloj, kiuj neniam havis kontakton kun la ĉina lingvo, kiel atendite montriĝis nenia reago. Aliflanke la cerbo de tiuj testpersonoj ja reagis, kiuj estis aŭdintaj la ĉinan kiel bebo.

Ke vere temis pri reago aparte la ĉina kaj ne nur sonstrukturo kaŭzita per parolimpresoj, tion la esploristoj opinias povi pruvi per la regiono, en kiuj la ĉinaj sonoj eklumis en la MRT: Toneca lingvo kiel la ĉina – tion oni sciis jam el pli fruaj studoj – estas prilaborata en aliaj areoj de la cerbo ol la franca lingvo.

Laŭ tio, ke la reago devis veni de tie, eblas konkludi pri tio, ke la cerbo povis rekoni la ĉinajn vortojn. Tiu mekanismo povus ekspliki ankaŭ tion, kial homoj kun frua kontakto kun alia lingvo pli facile kapablas "refreŝigi" ĝin, ol kapablas lerni lingvon tiuj, kiuj komencas de nulo. "La bazo restas kaj sur ĝi eblas rekonstrui", skribas la kanadaj neŭrologoj kaj psikologoj. Oni povas diri nenion pri tio, ke tiu bazo povas plifaciligi ankaŭ lernadon de aliaj lingvoj aŭ ne.

Same restas malklare, kial la cerbo daŭre konservas tiujn fruajn informojn. Eble la lernado de lingvoj por nia pensorgano estas tiom streĉa, ke ĝi pro energi-efikeco konservas unufoje lernitajn strukturojn dum multaj jaroj. Sed por malkovri tion necesos pluaj studaĵoj. El retradio.

La 31-a Internacia Festivalo en Jülich

27. 12. 2014 - 3. 1. 2015 Kadra temo: Novaj energioj

La ĉi-jara Internacia Festivalo estis vere la lasta. Aliĝis 106 personoj el 18

landoj. Tamen kelkaj ne povis ĉeesti pro diversaj kialoj. Sed aperis novuloj, kiuj bedaŭris malkovri la IF-on pli frue. Dum la tuta semajno regis familia etoso, en kiu ĉiuj ĝoje amuziĝis en la "Knajpo" post la vespera programo. La program-propono, kiel ĉiam, estis bunta, aperis kelkaj kromaj programeroj. Ĉiu povis elekti laŭ sia plaĉo. Kun bedaŭro ni

konstatis la forpason de Rémy Bouchet, al kiu ni omaĝis per kelkaj vortoj kaj rememoroj en la Interkona vespero.

La vetero favoris nin kaj instigis al pluraj promenadoj en la urbo kaj en la apuda parko. La novkonstruita IF-ejo laŭ hoteleca stilo estas tre komforta kaj ĝi plaĉis al ĉiuj. En la manĝejo ni mem priservis nin kaj la manĝo estis bongusta. Al la kadra temo kontribuis ĉefe Alfred Schubert per prelegoj pri "Energi-ŝanĝiĝo en Germanio" kaj "Vetveturado per elektraj aŭtomobiloj". Krom tio okazis jam la 8-an fojon IVU-prelegoj (Internacia Vintra Universitato), agnoskitaj kiel AIS sesioj. Okazis ekzamenoj kaj en la Adiaŭa vespero oni disdonis atestilojn al la sukcesintoj. Kadre de IVU Amri Wandel prelegis pri "La scienca revolucio de Einstein – 2015 centjara jubileo de la Teorio de Relativeco" kaj pri "Vivo sur foraj planedoj – la revolucio de la spacteleskopo Kepler". En iu sennuba vespero ni havis okazon spekti la ĉielon kaj Lunon per malgranda teleskopo kun klarigoj de Amri. Dieter Kleemann prelegis pri "Romkatolika misia agado en Japanio kaj la sekvoj

por la socia strukturo kaj politiko en la lando”. Mikaelo Bronŝtejn parolis pri “La monda E-literaturo: enspezo de Rusio”. Krome li prelegis pri “Rusio kaj Ukrainio, la du ŝtatoj – ĉu frataj?”, klarigante ĉefe la historion de Ukrainio.

Same kiel en aliaj IF-oj ni povis ekscii pri la rusa eldonejo Impeto kaj Anna Striganova rakontis pri fabelaj mondoj kaj montris siajn pupkreaĵojn. En aliaj prelegoj ni eksciis pri “Vegana vivo el propra sperto” de Klaus Friese. Harald Schicke parolis pri “Alia alirmaniero al malsanoj”. Aŭtoran horon pri siaj libroj havis Nora Caragea. La profesia ĵurnalisto Alfred Schubert informis pri la funkciado de gazetara sistemo. Lia prelego titoliĝis “Efike kunlabori kun ĵurnalistoj” kaj krome li instruis nin kiel bone foti.

André Weber malkovris kaj diskutis pri siaj spertoj rilataj al malgrandaj gajnoj: “Sukcesetoj per akcioj kaj fondusoj”. Li ankaŭ gvidis posttagmezan ekskurseton al elfosejoj en la regiono de Hambach kaj al biogas-produktejo. Dieter Rooke animis lecionon pri didaktiko. Pri ĝemelaj urboj interesiĝas kaj donis klarigojn pri ili Pieter Engwirda. Prelego de Ian Fantom titoliĝis: “La Kaiser, Titanic kaj la Unua Mondmilito”. Karl Breuninger parolis pri sia eksterordinara rilato kun Rusio kaj Sovetio, dokumentita per multaj bildoj.

Matene oni povis ekzerci “Tai-chi-chuan” kun Barbara Poterucha kaj poste malstreĉiĝi per dancgimnastiko kun Vera Vlasova. Kelkaj partoprenantoj ankaŭ plurfoje profitis saŭnadon. Dum la kafopaŭzoj ĉiuj vigle babilis aŭ rigardis fotoalbumojn de Liba Gabalda pri ĉiuj IF-oj, kiujn ŝi ĉeestis kun Floreal. Ili ankaŭ projekciis filmon pri rememoroj el diversaj IF-oj. Entute ili partoprenis 23-foje. Tiom plaĉaj la festivaloj estis.

Ankaŭ Brian Moon prezentis lastjaran IF-on en retrospektivo. Liba organizis la dancvesperon laŭ la latinamerika muziko, ne mankis ŝiaj hejme faritaj kuketoj. Bone funkciis la libroservo prizorgita de Paul Peeraets kaj Jean Luc Thibias.

Oni spektis kelkajn bildprezentojn pri diversaj vojaĝoj fare de niaj partoprenantoj. Barbara Muhlemann prezentis kaj parolis pri sia vojaĝo en Argentino okaze de la 99-a UK, Amri Wandel vizitis kaj rakontis pri siaj vojaĝspertoj en Hindio, Liba kaj Floreal montris filmon de Roman Dobrzyński pri Nepalo. En marto ili partoprenis la Specialan Renkontiĝon organizitan de nepalanoj kaj poste ili kune vizitis la orientan parton de la lando.

La ĉi-jara tuttaga ekskurso gvidis nin al Kolonjo, kie ni unue promenis en la urbo sub ĉiĉeronado de Wilfried Schumacher, kiu tie loĝas. En restoracio, kie ni tagmanĝis, ni renkontis Brunon Knapstein kun lia edzino. Li estis longjara partoprenanto de IF-oj. Pro sia aĝo li ne povis partopreni dum la lastaj du jaroj.

En la vesperaj programeroj sonis la E-kantoj de latvaj kaj rusaj partoprenantoj, koncertis Nataša Bertse el Svedio. En la Internacia vespero niaj talentuloj prezentis kantojn, dancojn, amuzajn skeĉojn, akordionan kaj gitar-ludadon. Specialan muzikon sen vera instrumento prezentis Waldemar Ebel per plasta strio inter siaj lipoj. Silvestraj bufedo kaj balo, kiu komenciĝis per polonezo, estis plurfoje interrompita pro festado de diversaj Novjaroj. Tio ebligis multfojan tostadon, brakumadon kaj interkissadon de la ĉeestantoj.

La lasta vespero – Adiaŭa IF estis triste festena. Hans-Dieter Platz (HoDoPo), la ĉeforganizanto de la aranĝo proponis glason da ŝaŭmvino kaj donacis al ĉiuj DVD-diskon kun fotoj de ĉiuj IF-oj. Li kore dankis al ĉiuj kunhelpantoj kaj prelegantoj. Ankaŭ ni dankis lin pro IF-oj, kiujn li tiel bone kaj profesie organizis. Bona etoso regis ĝis malfruo en la apuda enirhalo. Tiel finiĝis la longjara internacia festivala tradicio kun nostalgio daŭrigi...
Liba Gabalda

Neforgesu reaboni Informilon!

Helpilo por blinduloj - elsendilo VPN 01

La elsendilo havas ses butonojn. Post premo de la butono 1 audiĝos akustika signalo kaj respondo de informa parolilo kun baza informo pri la loko, kie vi troviĝas, ekzemple nomo de la haltejo, numero de platformo k.a. Se vi premos mallonge la butonon, vi ricevos unufojan respondon. Se vi premos ĝin longe (pli ol unu sekundon) la elsendilo ripetos informon dum unu minuto.

Post premo de la butono 2 vi ricevos kompletigan voĉan informon de informa parolilo, ekzemple: “Eniro tra subpasejo dekstren“, aŭ vi funkciigos la informadon de „inteligentaj haltejoj“.

Se vi premos butonon 3, vi ricevos la numeron kaj direkton de linio de la urba publika trafiko, ie ankaŭ la numeron de interurba busa linio.

Butono 4 servas por konfirmi eniron de blindulo en trafikan veturilon kaj malfermas pordojn ĉe la tramo (nun tipoj 14T 15T), fervojaj vagonaroj kaj ankaŭ por malfermo de ĉiuj pordoj ĉe vagonaro de la Praga metroo.

Butono 5 funkciigas akustikan signalon ĉe pasejoj por piedirantoj kaj ankaŭ por barieraj traknivelaj pasejoj de fervojo.

La lasta 6-a butono servas por funkciigo de iaj elektronikaj paneloj kun voĉparolilo kaj por funkciigo de klavaroj ĉe iaj tipoj de elektronikaj paneloj.

La elsendilo ekzistas kiel unufrekvenca kaj dufrekvenca. La dufrekvenca estas por Ĉeĥio kaj Slovakio. Unufrekvenca nur por Ĉeĥio.

La elsendilo informas ankaŭ pri stato de la piloj. Se oni premas ian butonon, oni aŭdas du pepojn. Se oni aŭdas nur unu pepon, oni devas ŝanĝi la pilojn.

Ladislav Hakl

Malmultekosta loĝeblo en Moskvo **– per uzado de Esperanto**

Moskvo estas belega, admirinda urbo, sed bedaŭrinde unu el la plej multekostaj lokoj en Eŭropo. Tamen danke al la ŝparkostaj flugoj hodiaŭ oni jam povas relative favorpreze veturi al ĝi kaj ankaŭ la dorsosakaj turistoj povas trovi tranoktejon – ĉefe, se ili scipovas Esperanton.

En la retlisto de IKEF ni legis la informon, ke rusa esperantisto malfermis mini-pensionon, transformitan el loĝejo, kie ankaŭ eksterlandaj turistoj estas bonvenaj – eble kun nemulta komforto, sed kun vere malaltaj prezoj – laŭ la tieaj mezuroj.

Anatoli Gulidov <tung88@mail.ru> skribis:

Saluton, geamikoj! Mi gratulas ĉiujn okaze de novjara festo, deziras en la nova jaro 2015 sukcesojn en laboroj kaj feliĉon en vivo.

Nun, antaŭ la novjaro ni malfermas mini-hotelon pretan por akcepti 24 gastojn. Tio okazas danke al kunlaboro de esperantistoj de du diversaj landoj. Pri nomo ni ankoraŭ ne decidis, proponitaj nomoj estas "Esperanto" kaj "Mondo amika". Ni volas kunlabori en multaj terenoj. – Ni volas akcepti gastojn de vi kaj sendi niajn turistojn al vi, kunlabori en komerco kaj edukado, ktp.

Mi pretas akcepti 1-2 esperantistojn de aliaj urboj aŭ landoj por labori kun ni en la hotelo, ni atendas kontraktojn pri kunlaboro kun turismaj societoj kaj agentejoj por interŝanĝi gastojn. Bedaŭrinde ankoraŭ ne ekzistas nia repaĝo en Esperanto, sed ĝi estos! Ni povas akcepti ĉe ni individuojn de ĉiuj landoj, por vi estos turista invitilo, nia taksio atendos vin en flughaveno. Mi dankas ĉiujn kunlaborontojn, ĝis reveno!

Anatoli Gulidov, rete: tung88@mail.ru - tel: +79035943808

<http://hostel.ridder.ru> - skype: anatoli.ridder

el ret-info, László Szilvási, Lingvo-Studio, L.S. www.eventoj.hu

Mallongaj mesaĝoj

Mi dankas al ĉiuj, kiuj sendis bondezirojn okaze de mia 85-a naskiĝdatreveno kaj en la nova jaro mi deziras al vi sukceson, feliĉon kaj ĉefe sanon.

J. Rýznarová

Koncerne la Esperanto-instruado ĝi estos grava pro minimume tri eventoj: Okazos la tria tutmonda kolokvo pri instruado de Esperanto de la 13-a ĝis la 16-a de majo en Neuchatel, Svislando.

En Ostende, Belgio, estos la 48-a ILEI-konferenco, de la 17-a ĝis la 25-a de julio 2015 kaj tuj poste de la 25-a de julio ĝis 1-a de aŭgusto okazos la 100-a Universala Kongreso en Lille, Francio. Claude Nourmont

El la redakcio:

La panjo de nia membrino Jana Holcová, s-ino Josefa Daňková, tre konata kaj ŝatata de lingvaj seminarioj en Skokovy, festos la 1-an de marto 2015 la 100-an naskiĝdatrevenon. Certe ŝin ĝojigus, se ŝi de konatoj ricevos bondezirojn, bildkartojn. Ŝi loĝas en la Domo de pensiuloj en la urbeto Vidím. (skribu ĉeĥe: Josefa Daňková, Domov důchodců VIDÍM 277 22).

Trista anonco:

La 11-an de januaro 2015 forpasis la konata esperantisto, vortaristo, pedagogo kaj honora membro de ĈEA **Karel KRAFT** en sia 89-jaraĝo. Konataj estas liaj Ĉ-E kaj E-Ĉ-vortaroj, li verkis libron Heroo de amo, kie li priskribis la vivon de Přemysl Pitter kaj tradukis du librojn, kunlaboris per brajlo kun blindaj esperantistoj ĉeĥaj kaj rusaj. Honoron al lia memoro !

INFORMILO – monata gazeto por esperantistoj-handikapuloj + suplemento **ANTAŬEN**

Eldonas AEH – Asocio de esperantistoj-handikapuloj

Redaktoroj: J. Kosnar, J. Rýznarová, L. Srbová

Adreso: Svaz zdravotně postižených esperantistů, Na Okrouhlíku 953/21,

530 03 PARDUBICE, CZ tel. **466 611 941**

e-mail: aeh@esperanto-ah.eu interreto: www.esperanto-ah.eu

Bankovní spojení: Poštovní spořitelna, číslo účtu AEH **192150088**, kód banky **0300**

Při platbách vždy uveďte vaše členské číslo (nad vaší adresou) jako variabilní symbol!

Roční předplatné časopisu Informilo = 200,-Kč, příspěvek svazu dobrovolný.

La jarabono de Informilo 15 €. Kodoĉe UEA: aehk-z

La redakcio ne ĉiam havas la saman opinion kiel la aŭtoroj de la artikoloj.